

752

90.-

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI
I UMJETNOSTI

VLADIMIR STIPETIĆ

**Agrarna reforma i kolonizacija
u FNRJ godine 1945.-1948.**

Z A G R E B

---

1 9 5 4

AGRARNA REFORMA I KOLONIZACIJA U FNRJ GODINE 1945.-1948.

I. DONOŠENJE ZAKONA O AGRARNOJ REFORMI

Seljaštvo, koje je činilo ogromnu masu boraca i ustanika, očekivalo je, da će se agrarno pitanje riješiti u novoj Jugoslaviji. Već za vrijeme rata počelo se s promjenama imovinskih odnosa na selu: seljaci su odbijali da plaćaju zakupe; jedan je dio zemljoposjednika pobjegao sa svoje zemlje i t. d.¹

Čim je teritorij naše zemlje bio očišćen od okupatora, rješenje se tog pitanja nametnulo kao jedno od osnovnih zadataka narodne vlasti, koja je iznikla u Narodnooslobodilačkoj borbi. S pravom se očekivalo, da će država narodno-demokratskog tipa, kojoj su temelje zidale i stotine tisuća seljačkih boraca, odmah prići rješavanju agrarnih problema. Kao prva mjera k rješenju agrarnog pitanja trebalo je da bude pravednija raspodjela zemlje.

»U sadašnjem momentu, u sadašnjim uvjetima, ne bi se moglo naći nikakvo opravdanje za ma i najmanje odlaganje rješenja tog krupnog socijalnog pitanja. Važnost tog pitanja u našoj zemlji s tako jakim procentom zemljoradničkog stanovništva ne treba nikakvog dokazivanja.« pisao je godine 1945. Moša Pijade. »A isto je tako dobro poznato, da imamo mnogo zemljoradničkog stanovništva, koje uopće nema zemljišnog posjeda, kao i to, da u čitavoj Jugoslaviji u ogromnoj mjeri prevladuje sićušni posjed, koji ne ishranjuje njegovog vlasnika i njegovu porodicu. Glad je seljaka za zemljom opća pojava u cijeloj državi. Sadašnja raspodjela zemljišnog posjeda, koja najveći dio zemljoradničkog stanovništva pretvara u gladnu sirotinju nesigurnog opstanka, mora biti do krajnjih

¹ Karakterističan slučaj navodi M. Žanko u članku: Razvitak narodne vlasti u Dalmaciji (Socijalistički front br. 1/1950). Na svom prvom zasjedanju Kotarski NOO u Hvaru, u kolovozu godine 1942., donosi zaključak, da se »obustavi davanje dohodaka vlasnicima zemlje sa zemalja, koje su držali i obrađivali seljaci još iz starine, a na osnovu starih, nerazriješenih ostataka feudalnih odnosa«.